

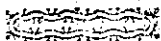
A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL. Cluj

Indult BÉTSBÖL Kedden 18. Jnnuáriusban 1791.

*Tsak a' történt a' Mahumed Fiajin, a' mit
előre képzeltünk!*

A' múlt Szeredán dél-után érkezék-még a' Muz-
ka Kurir Kapitány B. Böhler a' Beasi Udvar-
nál lévő Muzka Kovet H. Gallitzinhoz Benderből,
a' múlt hónapnak 22 dikén meg-vitetett, és már kö-
zelebb költ Levelünkben jelentett Ismail Vára meg-
vételetének egész le-írásával. — Ezen Kurirnak Le-
velei az egész ütközetet; minden környülállásaival
edgyütt egészfzen Jan. 3 dik napjáig magokban fog-
laljak; mellyek szerint ki-tettik, hogy a' Porta
végre tsak nem minden erejét ide fordítván, olly
vakmerő ellent-állásokra találának az Orosz Sere-
gek, mellyen magok-is bámolni kéntelenittelének.

Végre

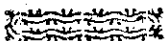

Végre mind-azáltal az el-tökélt vitézség és erő győzedelmeskedvén, meg-vevék *Ismail* Várat, és az őrizeten lévő Török fegyvereket, kik a' Nagy Vezér Táborának vállogatott Vitézeiből állának, többnyire mind le-aprították, és a' többit, valamint a' fegyvereket, úgy a' Város lakosait, minnyájan fogságra vivék. — A' Törökök közül, csak a' halálos vérben fetrengők és meg-hóltak' száma mint egy 24-ezerre mégyen, és az el-fogottaknak száma 10-ezerre — 34 ezer el-velzett fiad vagynak csak itt jó *Mahumed*!! — A' Várnak meg-vétele után még másod és harmad napra kezdik magokat sergestől mutogatni a' Törökök — 's el-bámúlnak a' Muszka Katonák, mi dolog hát ezek az éhség és szomjuság fa nyelvű Katonái, kik a' retentő tűz és félelem előtt a' föld alatt áfott titkos jukokban és pintzékben kerestének vala magoknak menedék helyet. — Itt a' győzedelmes Muszka csak ágyút mintegy 300-at, nagyobb részén mind öntött nagy ágyukat nyertének prédába. — el-nyerték 34-ezet embernek minden apróbb 's nagyobb fegyvereit, 's mindenét — csak Zászlót 400-at és 6 lófarkat nyertének, mely prédát csak le sem lehetne irni. — Azon kitsiny Muszka hajós-sereg, melly a' Duna szakadékban itt forgalódott, 19 nagy és fel-fegyverkezett hadakozó préda hajókkal nevedett, melyek itt a' Törököktől vétettek-el; úgy, hogy már most azon hajós-sergetske csak nem két akkora, mint volt ennek előtte, és egy rettenetes tengeri hadi-erővé változott. — Hertzeg *Deligné Károly*, kit már, ez előtt költ edgyik Levelünkben jelentettünk vala, hogy a' mi Táborunktól az Orofz Táborhoz menvén, mint szabad akarattól szolgáló Vitéz az *Ismail* meg-vételén kíván vala próbát mutatni, jelen volt itten — a' Várat meg-vevőkkel edgyütt vitézkedett — vitézségének és hadi tudományának tökéletes próbáját-is adta, melynek hőltig emlékeztető jutalma és bokkrétája egy Török gollyóbis által lába szárán nyert, de nem veszedelmes seb. — A' nevezetesebb Törökök közül el-estének: „ A'

Serdáskir vagy *Feldmarschal Ajdosu Mekhmet Basa*, a' 3 ló-farkú *Basa*, 4 két ló-farkú *Basák*, u. m. *Szelim*, *Hafsi-Mahmut*, a' *Khiliai-Mekhmet*, és *Lutfulla*. Továbbá el estenek 6 *Tatár Szultának*, u. m. *Kaptán*, *Kazi*, *Szelin*, *Bate*, *Ahmet* és *Mekhmet*, mind a' 6 a' *Ghyrei* Familliájából, sőt még más 6 nagy Familliákból lévő *Tisztek*. — Fogságba estenek a' *Mufti*, és az *Ismail Vára Ura* más 11 nagy *Török Tisztekkal*. — *Benderbe* vitettek fogságba egy 3 ló-farkú *Basa Mukhafitz Mekhmet*, egy *Tatár Szultán Maksul Ghirei*, amaz esmeretes *Kárim Ghirey* *Tatár-Khámnak* fia, *Kapitsi Basi*, *Hasám-Bayh*, és más 5 nagy *Török Tisztek*.

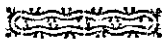
Trieftbe is az a' tudósítás érkezett, 's onnan hozánk, hogy egy *Muszka tengeri Kapitány Lorentz Vilhelm*, egy ujjonon készített és 26 ujj ágyukkal meg-rakott *Török Karavellát*, mely igen drága portékákkal meg terhelve mégyen vala *Alexandriából Konstantzinpoly* felé, meg támodott; és egy kemény tsata és ellentállás után, tsak ugyan végre magát meg adni kéntelenített a' *Karavella*. Hát mind így *Törökök*? Mit gondolsz mind ezekre *Mahumed*? Meg akaradé még is *Krimiát* tartani? *Belgrádba* szeretnélé visszsa költözni? Ne is álmodj mind ezek felől; mert, a' mint az alsó szélekről jött *Levelek* erősítik — a' tábor mellől el bõtsáttandó félben lévő *Szekerefek* is visszsa hivatnak — kívül belől tsendességünk van, úgy fogsz tántizolni, a' mint mi muskálunk.

Hazánkbeli Tudósítások. — Nem kevésbé ijedtenek valá meg a' *Pestiek* és *Budaiak* az *Ország-gyűlésének* *Pofonyba* lett fel-jövetelétől fogva azon, hogy talám valamellyik *Dicafterium* megint visszsa fogna ezen hajdani helyére menni; de minekutána *Pofonyból* bizonyoson meg értették, hogy már a' *Felségének* világos rendelése légyen arról, hogy a' *Politicum Dicafteriumok* *Budán*, a' *Törvény-székek* pedig *Pesten* légyenek, mind a' két *Városhéliek* nagyon meg-örvendettének. — A' *Budai Királyi Kancellýt*, a' mi *Királyi fő Hertzeg Palatinusnak* tá-

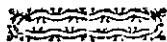
mára nagyon készítik. — Hertzeg Koburg, a' mi vitéz fő Igazgató Vezérünk ezen hónapnak 11-dikén jó reggel minden pompa nélkül Béts felé indúlt, ide meg-érkezvén Szakfzonia felé köyeté útját, a' maga kedves Attyafiainak látogatásokra, de rövid idő alatt megint vizsgálza téréndő. — Ama nevezetes Göttingai Királyi Tudós Társaság T. F. Horváth Bap. János Urat, az Esztergomi Megyének Papját, a' Filozofiajának Doktorát, a' Pesthi K. Univerzitásnak Fizikát és Mechanikát tanító Profelsorát, az a' tudománybéli lok érdemeiért, a' Társaság minden Tagjainak közönséges választó ítéletjek ízerint, a' múlt esztendőben Dec. 18 dikán, Tudós Társasának választá, és közönségesen ki-is hirdeté; és az erről-költ Diplomát, a' fenn nevezett Tudós Haza-finak kezéhez küldé. Az ilyen Férfiak már az idegenek előtt Nemzetünk bokkrétái.

Kafsárol ezen hón. 8-dikán ezt írják: — „A' múlt esztendőben Nov. 19-dikén eslett Szt. Ersebeth napján, az ide való Szent Domonkos Szerzetének Priorja itten a' nagy Templomban németül prédikálván, a' Magyar Nemzet ellen annyira ki-kelt vala Prédikátziojában, hogy a' Magyarokat Rébeliseknek (holott tsak ez a' név is, ugy szolván ismeretlen egész hiv Nemzetünk előtt) nyughatatlanoknak, hite-szegetteknek, és tulajdon Királyokhoz hitelleneknek nevezni nem iszonyadék. — Ezt némmely nagyobb Rángú Urak, ezen Szerzet Provinciálisának, az elég-tétel véget meg-irván, leg-előbb a' végeztetett vala elég-tételül, hogy ugyan azon Prédikáló-székéből szovait vonnya-vizslza, és a' méltatlanul meg-sértett Nemzetet kövesse-meg. Ezt néki tselekednie kellett volna Vizkereszt napján; mi-be múlt-el, nem tudatik. — Látod kedves Kuriróm! és értedé mit akart ez a' Pap? Ha ezt ő a' Kristus tudománya székéből szebb hangon, és ízebb igékkel meg-nutogatta volna, mely veszedelmes a' belső zenebóna, mely egész Országokat semmivé tesz, egész Nemzeteket el-ront; mely nagy vétek a' hitetlenség, mely nagy bün a' Királyok ellen való

való pártoskodás, kiket maga az Isten ezen a földön maga Helytartójává tett, melly nagy engedelemmel és mindennel tartazunk annak, kinek a *Kristus* a mi Vallásunk feje és idvezítettök is adót fizetett, és nekünk is azt parantsolta: add meg a Császárnak a mi a Császáré, a Királynak a mi a Királyé — ha elé hozta volna például, hogy a Belgiumi zenebonás nép közzül 20 ezer Hazafiak ölték meg egymást ez által, 15 milliom tallért kárt tettek, és ennek nagyobb indítottái a Kaputzinusok és a Szt. *Domonkos* Szerzetebéli Papok voltak, hogy itt egész helységek és familliák romlottanak el — már így ez a mi Papunk szent és szükséges dolgot tselekedett volna — azt tselekedte volna, a mit az ő Mestere a *Kristus* bizott rá, és hittének volna néki — de így tsak magára haragította Halgatóit, és olajat öntött a tűzre — melyből a valamit vadászó hizelkedő télt lehet kézzel ki-fogni. — Miért nem előbb, hanem Nov. 19-dik napján prédikállotta ezt? — Ugyan itt a napokban egy jó kedvű Polgár és Mester-ember meg-részegedvén, az Oskolák utzáján késő este keresztül akarván menni, meg-támód egy fa-oszlopot ember helyett, mondván: *Auf seit du Baum!* de az oszlop nem válaszolván, sem ki-nem álván előtte, ismét kiált *auf seit Baum!* (férre fa!) *Weizt du nicht dasz ich ein Burgermeister bin* (nem látodé, hogy én egy Polgármester vagyok! — de tsak ugyan mint az előtt, nem adván semmi feleletet az oszlop, néki ugrik 's úgy pofon tsapja az oszlopot, hogy még maig is kezén hordozza jelét.

Ungvár Vármegyében Solymos nevü Helységben az Orosz Papnak a szobája Lentől, mellyet a szobában szoritottak vala, meg-gyúlt éttzakának idején, a Pap a midön fel-ébred vala, látja magát tűzben lenni, és mivel a zárat hirtelenébe megijedte miatt ki-nem nyithatta, a szakála, szemöldöke és szája egészzen meg-égett, tsupa seb az ortzája most is, az edgyik gyermeke harmad napra meg-haláloza, és mindene oda égett.

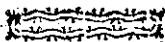
Miskoltz 5. Jan. — „Két nevettséget okozó Ujjsággal kedveskedem az Urnak. az első ez: — Egy Ns. Vármegyének Követe mostani Poloni Gyülésből, bizonyos Uri ember baráttjától, a' ki is ugyan Posonyból, ide haza maga lakó-helyében jönni szándékozott, küld a' maga Feleségének 100 Rh. forintokat. Azon Uri ember a' fel vett 100 forintokat könnyebbségnek okáért egy Bankó czédulában fel váltja, mely czédulát 'sebjében el-tévé, magával szintén a' *Forrai* Vendég-fogadóig le-hozta. Ottan éjttzakára meg száll, 's egyszer érzi magában, hogy valamely Német has esett volna reá: szalad, az árnyék-székben, és maga dolgát el-vegezvén, nyúl a' 'sebjében, és történetből azon 100 forintos Bankó czédula akad kezébe, mellyel élvén a' szokott haszonra, a' 100 forintot az árnyék-székben veti. El-érkezvén azon Uri Afzszony lakó-helyében, a' kinek a' pénz küldetett, azonnal említi, hogy pénzt hozott volna az Afzszonynak; hányya veti 'sebjéit; nints sohol, 's úgy jut eszébe, minémü haszonra fordította volna *Forron* a' 100 forintos papiroft.

*A' második ez: Ongán Abauj Vármegyében egy Izegény ember; gyümölt, répa, búza 's egyeb a' félével lehető kereskedés véget gyakran le-járt az All-földre. Mostani szük időben semmi ollyas Kereskedésnek tárgya nem lévén, gondolkodik, miképpen kellene valami pénz-magra szert tenni. Fel találja magát, és a' szomszéd helységeekben Aradon, Gesztelyben és Szikszón találtatott 's már az Ekklesia számára hagyatott hét öreg Leányokkal alkuban ered, azt igérvén nékiek, hogy ha ő néki meg fizetnének, tehát mind edgyket férjhez fogná adni az öreg Leánykák kapván az alkalmatos ságon, Gazdájokkal meg-alkusznak, igérvén nékie, mind edgyik maga, 's marháinak bőv tartásán kívül, nyóltz nyóltz Márjáfokat. Ezen nevezetes Leányzókat fel-rakván az *Ongai* Gazda egy szekérre, le-viszi őket az Al földre, és hatot közzállók *Tir. 's Debretzen* körül tisztességesen férjhez ad; kik is*

a' miben meg-alkudtak, mindnyájan meg-fizették. Az hetedik pedig az útban hideglelésben esvén el-nem kellett, hanem a' Gazdával együtt visszajött, és ez okon csak felét adta-meg az alkúnak. Így találja fel magát a' bölts ember, a' szükségnek idején.

Csongrádról Vármegyéből azt írják, hogy itt 10 n. forint egy köből búza, és egy öll szalma 20 forint, mellyet mi Magyar-orfzágrol Historiában sem olvastunk eddig. A' szegénység barma szalmát sem kaphat, hanem náddal kinlódik. Gróf *Károlinak* itten egy pusztáján 24-ezer bogja 's több szénája is meg-szokott vala eddig esztendőnként teremni; most alig vólt 200 bogja. Vett 24-ezer forint árra szénát itt lévő barmai számára — és már most mégis az a' kérdés: vallyon ki-telelhetneké ezzel a' télen? Egymást éri a' szegénység itten, úgy mennek a' Szolga Biróhoz, hogy adjon nekik Levelet, mely-nél fogva telelni meheszenek valamerre; mert 3 hé-tig sem láthatnak egy harapás kenyeret. — Nem-is tsuda; mert azt állítják, hogy ezen egész Vár-megye tavaly azt meg-nem aratta, a' mit a' földbe vetett vala edgyért 40 reménység alatt. A' szegé-nyebbek már árra-is mondatnak szorúltaknak len-ni, hogy a' nád gyökeret őrlik, és árpa lisztel ele-gyitve sütik, melly kenyérből, a' mint mondják, már küldött is vólna a' Vármegye a' Helytartó Ta-náts-székhez egy párt — Kegyelmes Isten adj bőv terméssü esztendőt az idén!

Elegyes külső és belső jegyzések. — Mióltától fogva az Auszriai Sergek Belgiumban vagynak; az óltától fogva, hogy a' Belgiumi *Hóra* és *Klotska*, t. i. *Vandernóth* és *Vandápen* ezekből a' Tartományokból el-tüntenek, itt még azok a' mazlagos Oroszlányok-is, kik ennek előtte csak egy néhány hónapokkal véres szájjal kerelik vala a' prédát, mind szelid Bárányokká változtanak, és az egész Belgiumban kivánt tsendesség vagyon, azt írják a' *Brüsszelből* jött Levelekben. A' Császári fegyveres nép az egész Orfzágban el-olztatott, és Gen. *Báró*

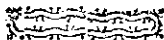
Alvintzi Monakhiumban esett, kinek Vezérsége alatt lévő népe azon környékben fekszik. — Tsak elzendő alatt 20-ezer hazafiakra vetik a' Belgiumi zenebonát, kik ez alatt az idő alatt a' vakmerő *Fanatismusnak* nem áldozatjivá, hanem prédáivá lettenek; 40-ezerre számlálják azokat, kik ez által holtig szerentsétlenné tették magokat. — egy néhány ezerre számlálják az épületeket, mellyeket ezen zenebona el-pusztított, és 15 milliom tallérokat ezen Nemzet maga el-fetsérlett. Tsak ilyen a' belső zenebona, melytől az Isten ellenségünk is őrizze. Már most itt tsendes a' békefenség; ki ki bátran bírhatja a' maga vagyonyát, tsendesen alhatik maga ágyos házában.

Löfönkohl nevezetű ide való Képmives, 11 tizmerező ábrázolásait készítette az *Austr. Német Alföldi* pártütésnek, mellyeket nem lehet ugyan egész-szen kárhoytatni; mert valóban sok esett ott a' Papi Rend', 's nevezetesen a' Kapuzzinusok' részéről, a' minek nem kellett volna esni; ugyan tsak mindazáltal talám a' Képmives' képzelődése-is mezfizebb ment, mintsem illett volna. Egy ábrázaláson a' többek között, következő tárgyak szemléltetnek: Egy darab kövön ül a' Fanatismus; függenek a' körül a' *Belgyiomi* Zászlók, kokárdok; Kapuzzinus tsuklyák; amulétumok, olvasók, skapulárék, holt fók, és égő fáklyák. A' Fanatismus mellett ülnek a' babonaság, zabolátlanság, és ostobaság, 's előtte számára a' sir. Egy oldalról Szerzetesek láttatnak, kik fájlalják a' *Fanatismus* halálát; más felől pedig zászlóikat el-hagyott, de most a' magok előbbeni hívségekre vissza térő katonák.

Láttatni ugyan ezen Bétsi Képmives' bőlja elött a' Kapuzzinusok és Sz. *Domonkos* Szerzetebélieket *Várdán* fegyverbe öltözve, hol edgyik iszik, a' másik a' *Pritsen* hever, a' 3-dik fegyverét forgatja. — Itt van lefestve egy Kapuzzinus Gvárdján, ki mint igazgató Vezér, egy véghetetlen nagy Kajla fiülü Öszvéren *commendozza* a' már fegyverben hadi sor állott minden-féle Szerzeteseket. — 7

Itt van le-festve *Vandernóth*, hogy szalad ki egy Öszvéren Belgiumból, ugyan azon egy lovan vivén a maga ágyosát-is *Pinault*, ki midőn az Öszvérről hátra tekintvén látná, hogy ki-vont kardú bajsz-szas Húlsár utánnok szaladna, tsak nem *Vandernóth*-tól edgyütt kétségsben esni láttatik. Ezen 11 darab képek a' *Szénplatzon* mind ki-vagynak a' közönség szeme eleibe téve; mellyek az ott el-menőknek nem kiss nevettséget okoznak. Azt gondolná valaki, hogy ez a' Papi Rendnek talán gyalázat-jára volna — vagy a' vallásnak kifsebbítésére — de nem; mert más a' vallás, más a' vallással való vissza-elés — más a' báza, 's más az abban lévő Konkoly. A' leg finomabb aranyak-is van fonkolja, de azért drága betsben tartatik az atany. Igy, némelyleknek vissza-élésékért a' vallás kifsebbiséget nem szenvedhet, sem egy két Belgiuni Szerzetes Konkoljért az egész Tiszteletet érdemlő Papi Rend — azonban: *Cuncta licent stultis Pictoribus atque Poetis* — ez egy régi Köz-mondás.

Páris 31. Dec. — „ Sokra ment a' Nemzeti gyűlés! Az ujj esztendőnek első napjaiban vissza-váratnak Gr. *Artois* és más Királyi Hertzegek Párisba. Ezek ugyan vissza-hivattak, 's talán vissza-is érkeztenek már — de a' minden Nemzetek felett való Frantzia kevélység, és az ettől született feneketlen lárma és egy másal való ellenkezés meg-szünés nélkül való. Olly nagy már itt a' Király részén lévőknek-is számok, minthogy a' Papok, és a' Nemesség tsak nem mind a' Király pártosai, hogy ha egy alkalmas idegen Táborotska kezdené itt a' Király' Perit folytatni, azonnal önként fogná az egész Nemzet meg-esmerni, hogy a' Király és a' Nemzet nem két különböző dolgok, hanem tsak a' mennyit a' fő a' testben lévő tagoktól, annyit különböznek egymástól. — Az idén még itt-is más nótán fognak tántzolni. — Öszfevesztek ugyan a' Politikusok azon, ha vallyon a' mi Udvarunk frigye meg álhat-é ugy, hogy a' Muszka Udvar hadakozzék a' Portával, mi pedig békeséget

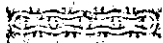
séget kösünk ezzel. Azt erősítik fokban, hogy a' mi Felsőges Udvarunk Frigye és barátságára most még szorosabban öszve-köttetett a' Muzzka Udvarral, mint vólt ennek-előtte, és ha a' Porta az Orosz Udvarral, kívánsága szerint való békelséget nem kötne, nekünk-is 40-ezer népünk, ha a' szükség kívánná-kélsz a' Muzzka segítségére; és ugy-is vélekednek fokban, hogy a' mi fegyvereink nem fokáig fognának nyugodni. — Tsak 6 hetek alatt-is elvállik, mit végeznek *Sisztovba*; mert már most az *Ismail* hangja meg fogja az egész *Divány* fülét tsendíteni, melynek el-vezése leg-alább 40 ezer Török ököbe mondatik kerülnök lenni. — Az ide Béts-be érkezett Muzzka Kurir ugyan bizonyos Gavaléroknál azt beszéltette, hogy az egész Muzzka tábor 5 napok alatt alig tudta el-temetni az *Ismail* alatt fekvő holtakat — hát a' sebesekek, hát az el-fogottak, hát a' préda, hát az ijedség — nagy ér-vágatott *Ismail* által a' Portán — hát hogy ne békellenék! — A' különös Levelekből értjük, hogy a' Muzzka Táborbéliek közzül-is 8000-en esítenek-el, és fokban sebesíttettek-meg — de mi ez? ilyen rettentő győzedelmes tsatához mérve!!

A' mostani *Nannetumi* (*Nantes*) Püspöknek Püspökségre lett emeltetését, következő módon beszélik: Eppen ama' híres *Polinyák* (*Polignac*) Alszonynál vólt, midön meg értette volna az előtte vólt Püspöknek halálát; leg-ottan fel kiált: Oh fogad, úgy-mond, 100-ezer Livrába, hogy soha sem leszsz a' meg-hólttnak tisztí Követője (*Successor*). *Polinyák* Alszzony, kinek közben-járása által könnyű vólt néha napján valamint más, úgy papi méltóságokra-is szert tenni, kérdi tőle, ha nem tréfál-é? Felel a' Pap Ur, hogy ő tükélletes valóságot beszéll. — Harmad napra izen *Polinyák* Alszzony hozzája, hogy *Nannetumi* Püspök, 's néki adós 100-ezer livrával.

Spanyol-ország. — A' Korona' Örökösse, olly roszszúl lett újjra Dec. 12-dikén, hogy ismét fel-adták néki az utólsó keuetet, Még 14-dikén-is nagyon velle-

veszedelmes állapotban volt. — Csak gonosz ember a' Marokkói Tsászar. Midőn már el-is vité Seregeit *Centa* állól, 's Követet készült minden órán *Madritba* küldeni; ugyan akkor ujra nagy Seregét indította; éjtfzakának idején *Centa* ellen; melly-is azon reménység alatt, hogy nem fogna a' Spanyol őrizet tartozott vigyázattal, 's fel-készülve lenni: hozzá fogott a' Várnak vivásához; de nagyon megsalta a' képzelődés a' *Maurusokat*, mert a' Spanyolok vitéz módra ellent állottak nékiek, 's néhány ezer ember veszteségekkel kéntelenítették visszafzaladni. — Nem kevés veszteség volt azonban a' Spanyoloknak-is.

Ismail Várnak rövid Historiája. — „ *Ismail*, vagy *Ismailov*, mely a' *Molvaiaktól Smil* nek nevezetik, egy valóságos nagy Város, mely nem messze fekszik a' Dunának a' fekete tengerbe való szakadásától. Ennek nagy kereskedése szokott lenni a' Török portékákkal, és mindenkor magának nagyon különös Igazgatója. A' Törököknek itt mindenkor számos Katonáik szoktanak lenni, — a' mi pedig ezen Várost leg-nevezetesebbé téfzi az, hogy ez kemény kő falak között vagyon. — *Ismailtől* fogva *Konstántzinpolyig* még 53 mért-földek vagynak a' szárazon, de vizen, jó széllel igen rövid napok alatt ott lehet lenni. A' szárazon *Konstántzinpolyig* vagynak még *Siliftria*, *Várna*, és *Drinápoly*. — A' fellyebb völt *Muszka* háborukor 1770-ben kapja magát a' Nagy Vezér, és 2 Basával és a' *Jantsárok* Agájával szállítja meg ezen Várat az őrizetre. Ezt *Romanzov* alig veszi észre, azonnal H *Repnin* ellenek küldi olly rendeléssel, hogy ezen kevés Sereget onnan zaklassa-el, melyet *Repnin* meg is tselekvék, és a' Várat-is meg-vevé, és Aug. 6-dikán belé szállának a' *Muszka* — sőt a' Környéket is elfoglalák, mivel a' Törökök mind *Killia Novába* szaladtanak vala. Ezen Várban ekkor csak 37 ágyukat találá *Repnin* — de ellenben igen sok eleséget, tevéket és más szükséges dolgokat. — A' *Kajnardgy* békeség-kötésben adták vissza ezt a' *Muszka* megint

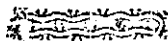

gint a' Portának, mellyet! akkor a' Törökök legot-
tan olly erős Várrá tettek, mint hogy a' Mulz-
kák most ujra meg-vették. — és meg-vállik már
most vízfűz meg-é többé a' Porta hatalma alá,
vagy soha sem.

O Felsége' parantsolatjából, minden vasárna-
ponként meg kell ezentúl jelenni az Univerzitásnak,
a' maga nevéreól neveztetett Szentegyházban, prédi-
kátzió, és szent Misén. Jan. 2 dikán volt a' paran-
tsolat' tellyeltésének első napja. — Egy volt Szer-
zetes prédikált; de hogy nem volt az Iffjúság Be-
szédevel meg-elégedve, onnan ki-tettzett: mert min-
gyárt más nap pasquillusok voltak fel-raggatva el-
lene, az Univerzitás 's templom ajtajaira. Azzal
sértette meg-kiváltképpen Hálgatóit, mivel oly for-
mán beszélt róllok szinte átallyában, mintha val-
lások sem volna. De nem is gondolkodni tudó el-
mékhez volt beszéde intézve; ugymint a' melly tzi-
ra ki-fejezésekből, de nem győző meg-mutogatások-
ból állott: pedig tsak a' természeti józanabb gon-
dolkodású ember-is inkább kap a' dolgon, mint a'
tsupa szón; mennyivel inkább tehát a' jó tanítás
által ki-készített elme. — Már az el múlt Vasárnap
épületesebb volt a' prédikátzió; de ekkor kevesebb
számmal gyülekezett-fel a' tanuló Iffjúság a' Szent-
egyházba, mint az első Vasárnap: azonban felesen
jelentek meg bezzeg, parantsolat nélkül is, mind az
első, mind a' második Ur' napján az ollyan személ-
lyek, kiknek azt kellene inkább parantsolni, hogy
ne menjenek oda, értjük az afféle fehér személlye-
ket, kik a' jó erköltsöknek romladozásain keresik
győzedelmeket, 's nyereségeket. — A' jövő hónap-
ban fog itt kezdődni, a' tanuló Iffjaknak minden
oskolai esztendőben kétfzer elő fordúlni szokott meg-
vizgáltatások. A' mint közönségesen beszéllek, új
módja leszi itt ezentúl, az Iffjak' tudományi meg-
vizgáltatásának-is. Fel-tételvén tudniillik az Iffja-
nak a' kérdés, pennát fog, 's irásba teszi-fel az ar-
ra való feleletet. — Más móddal ment végbe Jan.
12-dikén, egy 9 esztendő, és most itt mulató Gróf

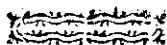
Urfinak Szétseny Ferentznek, az édes Attya' szállásán lett meg vizsgálata. Ugyan-is a' jelenlévő Uraságok 's Nevelők kérdéseket tettek fel a' Gr. Urfinak a' Kathekismusból, Magyar és Deák nyelvből, a' föld' irásából, számvetésből 's a' t., mellyekre az rész-szerént Magyar, rész-szerént Német nyelven, már a' mint a' kérdés hozta magával, olly értelmessen 's fontosan, olly érzékenyen 's elevenen, gyakran elméssen is; oly bátran végre 's szabadon, de egyszermind kedves szelidséggel adta a' feleleteket, hogy valaki jelen volt ezen vizálgatáson, meg-kell vallania, hogy a' Gróf Urfi egy valóságos remekje a' jó nevelésnek. Mert avagy nem fő részét tévzi e' a' példás nevelésnek, a' nevendékek ítélő tehetségeknak emlékeztető elméjekkel együtt való gyakorlása; sziveiknek, a' szelid 's kegyes bánás által való meg nyérése; 's jó embert formáló hajlandóságokkal való meg-töltése? Vége lévén a' vizálgásnak, fel-költ székéről a' Gr. Urfi' édes Attya Gr. Szétseny Ferentz ő Exc. 's szivre ható ki-fejezésekkel meg köszönte Tibólti Ur érdemes Hazánkfiának, mint kedves Fia' jó Nevelőjének, maga köteletségében való hiv el-járását; 's Fia'nak formálását továbbra-is szivére kötötte.

Erdélyből Kolosvárról. — A' F. Királyi Propositio'k, mellyeket ő Felsege a' Kolosvárt öltve-gyült Erdélyi Nagy Hertzegségnek küldött e' következők. 1.) Mivel mi a' Romai Császárnak II-dik Józsefnek, a' mi kedves Testvérünknek, minden maradék nélkül való meg-halálozásával, mint leg-öregebb Testvér Atyafi a' mi örökség szerint bíró Országainkba, és így az Erdélyi Nagy Hertzegségnek is birására mind örökös Magyar Király következőnk, tehát a' mi törvényes kötelelősegiünknek teljesítésére, mellyet a' mi Kormány-székünknek, Mártz. 14-dikén már meg-igértünk vala, tellyes hatalmú Biztosunká rendeltük Báró Kall N. János Krisztián Vezérünket, hogy mi a' képünkben mind a' mi Kormány-székünkötől, mind a' 3 Nemzettől és a' Státusoktól a' Homágiális hitet el-fogadja, és

más Ország dolgait illető tanácskozáfokban is ké-
 pünket viselhesse. Tellyes bizodalommal vagyunk,
 hogy a' Státufok az ő Fleiktől örökség szerint rá-
 jok maratt hívségek szerint, mellyről ők az 1722-
 dik 1744-dik esztendőkkben tartott Ország-gyűléseiben
 a' mi Felséges Házunk eránt elegendendő bizonysa-
 got adtanak, a' mi Királyi tzelunkat és akaratum-
 kat, és az ő magok törvényes kötelefségeket tö-
 kelletesen fogják tellyesíteni. — 2.) Mind azokra
 nézve, valamellyek a' mi már meg-nevezett Nagy
 Hertzegségünknek boldogítására, fen-tartására, hafr-
 nára 's elé menetelére szolgálhatnának, igérjük mi-
 is, hogy a' mi Státufaink kérésére ki-nyílt fülekkel
 léizünk, és mind azokat, valamellyek a' közönsé-
 ges boldogságot illetik, mint egyedül való tzelun-
 kat, elé mozdítani igyekezünk. — 3.) De mivel
 a' tapasztalás bizonyítja, hogy az Ország-gyűlései-
 be, valamint más közönséges és különös Várme-
 gyék gyűlésekbe is sok vizsza élések és nagy hibák
 tsusztanak-bé, mely által az egyenes tzel nagyon
 hátráltatik, és a' maga közép pontjától távozik,
 tehát azt kívánnók, hogy a' Státufok leg előbb is
 egy *organizáló plánumot* készítenének, mely szerint
 a' vizsza-élések el-távoztathatnának, szükségtelen
 költségek meg-gátoltathatnának, a' dolgok a' magok
 méltóságok és nagyságok szerint folyhatnának, és
 az adozó nép költsége a' *Diurnumnak* fizetése által
 ne terhesednék. — 4.) Minthogy még Erdélyben
 semmi törvényes *Urbarium* fel-nem állott, tehát az
 a' mi hegyelmes Kivánságunk, hogy ezen mostani
 Ország-gyűlése ezt törvénnyel és egyenlő akarattal
 határozza-meg, mely szerint az örökös jobbágyság
 töröltessék-el, az önként akarathéli testi-büntetés
 tiltassék-meg, és kinek kinek a' magájéhoz való
 jussa törvényesen adattassék-meg. Végre, hogy az
 adozó népnek legűtségén gondolkozzanak és kö-
 nyebbítésén. — 5.) Mivel a' mostani adozása a'
 népnek nem egészízen a' jobb rendel vagyon, azt
 kívánjuk, hogy a' Státufok egyenlő akarattal egy
 módot határozzanak-meg, mi-képpen olztassék-el az
 adó

adó kinek kinek tehetsége szerint igazán. — 6.) Mivel minden Nemes embernek a' *Tripartitum*' 1. Része 2 dik és 9-dik cikkelye szerint egyenlő jussa és szabadsága vagyón, tehát a' mi Nemesi juss mellett szorgalmatoskodó Atyai tzelünk az, hogy mód találtathassék az illetén *Armálisa* vagy egyházi Nemes embereknek is az adózástól való meg-szabadulásokra — ugy mindazáltal, hogy az azon kívül is terhek alatt fekvő adozó népre nagyobb terhek ne vetessék. — 7.) Mivel a' Státusnak azon kellek lenni, hogy a' közönséges Tiszttségekbe tanult és alkalmas tagok légyenek, melytől az egész Státus boldogsága függ, és hogy senkitől is a' nagyobbra való menetel el-ne rekesztessék, és ezzel az igyekezet és szorgalmatosságban való vetélkedés, tehát azt kívánnya ő Felsége, hogy azon régi Törvény, mely szerint a' nem Nemes születésűek, vagy kevés jószágú Nemesek Tiszttségekbe ez előtt nem léphetnek, közönséges edgyezésből el-töröltsenek, ugy annyira, hogy az *Armálisa*, vagy Egyházi Nemes emberek minden közönséges hivatalokba bé-mehessenek; a' nem Nemes születésűek pedig az Udvari és Országai Dicastériumoknál a' Titoknaki Rangig léphessenek; a' Só, Harmintzad's más Kamarai hivatalokban pedig, mellyeknek ki adása azon kívül is egyedül a' Királytól függ, mindenek szolgálhassanak, mivel ő Felsége a' Nemességnek adásában mindenkor a' hadi és közönséges hivatalokban tett hiv szolgálat érdemét tekinti. — Mi éppen semmit sem kételkedünk, hogy magok a' Státusok meg-ne győztetettek volna arról, hogy minden Országának boldogsága annak törvényén és törvényének ki szolgáltatóján fekszik. Már sokszor gondolkodtunk azon, hogy ezeknek meg-jobbítások

ban módot kerestünk, tehát most azon szorgalmas-
toskodik az ő Felsége Atyái iudulatja, hogy az Or-
szág-gyűlése az Ország' törvényeit vizsgálja-meg. Va-
lamint a' Polgári, ugy a' halálos törvényeket job-
bittsa-meg; taináljon ennek egy rövidebb útát, és
midőn ezt az Ország közönséges értelemmel ki-dol-
gozta, küldje-fel ő Felségéhez a' meg-erősítés vé-
gett. „ *E' vala rövid értelme a' Királyi Propositiók-
nak, mellyek egy édes Atyára ujjal mutatnak.*

Utolsó jegyzések.

„Az *Ismail* meg-vételéről ezeket lehet a' külö-
nös Levelek szerint meg-jegyezni, hogy itt a' Musz-
ka Vezér és minden Orosz Tisztek a' Törököknek
vitézsegeken és magok bölts-ültalmazásokon el-bá-
multanak, és pálinkát ivott csak nem részeg Oro-
szokan kívül soha senki ezen Várat meg nem vehet-
te volna. El-esett itt a' F. M. Gróf *Laszi* Unokája-
is, ki 4 napra holt-meg. — Az Oroszok 18-eze-
ren estenek-el; és midőn a' Várat meg-vették, An-
glus, Frantzia, és Pruszszus Tiszteket találtak
benne, kik most fogságban vagynak. — A' Tö-
rök kereskedők, kik a' fegyver-nyugvás kötése
szerint szabadságot nyertének vala a' Dunán túl
menni, és Moldovában kereskedni, hirtelen paran-
tsolatot vettek, hogy a' Dunán túl takaradjanak.
Ez azt a' hirt láttatik erősíteni, hogy mi Oláh-or-
szágot minden órán a' Muszkákra bizzuk.